

Игнатије Мидић

Епископ пожаревачко-браничевски;
Универзитет у Београду – Православни богословски факултет

Онтолошке импликације догмата као средство мисионарења у савременом свету¹

Abstract. Савремени свет гледа на човека из перспективе етике. Човек је човек уколико је моралан, тј. уколико живи у складу са законом. Етика је постала мерило човека и међу хришћанима. Рана Црква, међутим, гледала је на човека из онтолошке перспективе. Онтологија је реч о вечном бићу. Хришћанска онтологија подразумева сједињење човека и свих створених бића са Христом, ради њиховог вечног постојања. Остварење бића кроз заједницу са Христом, које ствара Цркву као заједницу многих у Христу, чини подлогу за један нови начин живота, који није етика, већ љубав, тј. евхаристијска заједница. Исти приступ представља основу мисије, која нема за циљ да људе учини моралним, и да на тај начин искорени зло из света, већ да створи претпоставке за стварање евхаристијске заједнице – Цркве, као вечног јединства људи и природе, Духом Светим са Христом. У тој заједници људи превазилазе смрт и постају конкретне и непоновљиве личности.

Key words: онтологија, догмати, љубав, етика, евхаристијска заједница, Црква, бесмртност

Шта би данашњи хришћанин, мисионар, требало да каже о хришћанству, када се обраћа савременом човеку? На шта би требало да укаже као суштинско у хришћанству, да би заинтересовао савременог човека за њега?

Оно што чини суштину хришћанства јесте да је оно Црква, једна конкретна заједница људи са посебним начином живота. Хришћанство је евхаристијска заједница. Хришћанство, дакле, није идеологија, нити скуп закона, које оно кроз своје институције чува, а чега се хришћани придржавају у своме животу. Хришћанство је Црква, тј. Евхаристија.

¹ Студија представља редиговани текст предавања, које је аутор одржао на међународном симпозиону, на тему *Доїмайско боїословље и хришћанска мисија у свейшү данас*, одржаном у Араду (Румунија) од 6–8. јуна 2007. године.

Евхаристија је посебан начин живота људи, који извире из њихове вере у будуће Царство Божије. Будуће Царство Божије подразумева сабрање, тј. заједницу слободе свих људи и целе творевине, с Богом у Христу. Када то Царство дође, доласком Исуса Христа, њиме и у њему ће бити подеђена смрт, кроз васкрсење мртвих. Зато је Евхаристија заједница слободе, љубави Бога према човеку и човека према другом човеку и Богу, у Христу. Тачније, Евхаристија је израз љубави Божије према људима и целокупној творевини у Христу. Јер, будуће Царство не остварује човек, него Бог. Оно је почело да се остварује и наставља да се остварује у историји, делатношћу Божијом: најпре кроз стварање бића из небића кроз Христа, а затим кроз силазак Бога у историју и оваплоћење Божије, тј. кроз сједињење Сина Божијег са човеком и створеном природом. То сједињење Сина Божијег са људима се пројављује као Евхаристија, тј. као Црква. Завршиће се другим доласком Христовим и васкрсењем мртвих.

Дакле, суштинско у хришћанству јесте то да је оно евхаристијска заједница, која ослобађа човека од смрти. Ослобођење створене природе од смрти, остварује се у Евхаристији и кроз Евхаристију, кроз један нови начин живота људи и творевине. По речима св. Игнатија Богоносца, „Евхаристија је лек против смрти“. На овоме се заснива хришћанска онтологија и сва догматика, тј. догматско богословље хришћанске Цркве. Јер, догматика није ништа друго него тумачење и објашњење евхаристијског догађаја у коме се творевина ослобађа смрти. Како ово треба разумети?

1. Догмати и онтологија: Онтологија је реч о бићу – о истинитом бићу, тј. о вечном бићу. Онтолошко питање у старој јелинској философији увек је у себи садржало проблем настајања и нестајања, живота и смрти. Ако је све што постоји пролазно, тј. смртно (ако све тече, како каже философ), шта је то што је истинито у једном бићу? На ово питање имамо различите одговоре: предсократовци су се сложили да је безлична природа вечна по себи и она је истина свега, тј. сваког бића. Све се рађа из једне почетне, вечне природе и поново се у њу враћа. Конкретна бића, па и људи, настају и пролазе, умиру, али природа из које се рађају и у коју се враћају, остаје вечно. Платон би рекао да је идеја истина једног бића. Дрво настаје и нестаје, трули, али идеја дрвета остаје вечно. То су јелинске догме о онтологији.

Хришћанска онтологија се разликује од старојелинске. Ту онтологију је Црква саопштавала свету кроз догмате, тј. кроз учење Цркве и кроз њено литургијско постојање. Хришћански догмати се, дакле, такође баве онтологијом. Почевши од догмата о Светој Тројици, Христу, па све до догмата о стварању и спасењу света и човека. Крајњи циљ свих догмата

је да укажу на то шта је истина једног бића у контексту његовог вечног постојања. О каквој онтологији се конкретно ради?

Црква је своју онтологију дефинисала најпре учењем о Богу. У односу на догмат о Богу, Црква је изразила свој став да Бог у кога верује јесте један Бог Отац, конкретна личност, а не безлична божанска суштина. Истовремено, Бог Отац као један није сам, Он има Сина и Светог Духа, дакле, Бог је Света Тројица: Отац, Син и Свети Дух. Изван личности Оца, Сина и Духа не постоји никаква божанска суштина, слично људској суштини, која не постоји изван конкретних људских личности.

Свака личност Свете Тројице је пуно и конкретно биће, потпуни Бог. Три личности, међутим, нису три бога, чиме би се негирало једнобоштво, већ један Бог, зато што се личности Свете Тројице не могу међусобно делити, нити временски, нити природно, јер Бог живи изван времена и простора. Та недељивост личности, тј. њихова повезаност, управо их и чини конкретним личностима. Бог је Отац зато што је у јединству са Сином и Духом, и Син и Дух су ти који јесу зато што су у јединству са Оцем. Ако не би постојао овај однос међу божанским личностима, онда не бисмо могли да говоримо о постојању Свете Тројице, нити о постојању једног Бога као личности.

Онтолошке импликације догмата о Богу садржане су у томе да је један Бог Отац истинито биће зато што је једна вечна и конкретна Личност. То значи да је личност Оца носилац постојања божанске суштине. Суштина не постоји безлично, него као конкретна личност. Истовремено, постојање Бога Оца као личности, указује на тројични начин постојања Божијег, на основу кога је свака личност Свете Тројице вечно и конкретно биће у заједници са другом вечном личношћу. Отац је вечни Отац зато што је у вечној заједници са вечним Сином и Духом, и обрнуто. То значи да је постојање израз заједнице. Заједница слободе, љубави, је потребна ради постојања конкретне личности.

2. Евхаристија као лек против смрти. За хришћанске оце сва бића су створена ни из чега. Створио их је Бог из љубави, слободно. Једино је Бог нестворен. Све што је створено ни из чега, смртно је по себи. Природа створених бића је, по речима Светог Атанасија Великог, некадашње небиће. Природа, међутим, никад не постоји гола, мимо личности. Да би створена природа постојала, потребно је да буде возглављена у једној вечној личности. Бог је, стварајући бића, предзамислио да сва бића буду возглављена, уипостазирана, у личности Сина и да тако постоје вечно, иако су створена. То возглављење творевине у личности Сина Божијег,

би се остварило кроз силазак Сина у историју и његово оваплоћење, тј. сједињење са творевином. Зато је, према речима апостола Павла, Бог све створио кроз Христа, за Христа и у Христу, имајући у виду оваплоћење Сина Божијег и возглављење свих створених бића у његовој личности.

Онтолошке импликације догмата о створености света ни из чега и оваплоћења Сина Божијег садрже се у томе да ниједно од створених бића не може имати истине у себи, тј. не може постојати вечно, ако није возглављено у Сину Божијем. То возглављење се постиже кроз оваплоћење Сина Божијег као човека и сједињење створених бића с њим. Дакле, хришћанска онтологија подразумева вечно постојање створених бића кроз сједињење створене природе са Христом.

Међутим, Бог није хтео да то учини мимо слободног пристанка творевине. Јер, створити некога и држати га у постојању мимо његове воље, није радост постојања, већ мука. Зато је Бог на крају свега створио човека слободним, како би човек, у име целе творевине, слободно пристао на остварење наведеног плана Божијег о њему и о творевини. Када је дошла пуноћа времена, Син Божији је сишао у свет и оваплотио се слободним пристанком човека, тј. Пресвете Богородице Марије Дјеве, и постао је човек.

Син Божији, Исус Христос, је у своју вечну личност узео створену људску природу, која од тог момента постоји у личности Сина Божијег и као Син Божији, Исус Христос. Слично као што приликом нашег рађања, људска природа постоји у нама као конкретним личностима. Наша личност постаје носилац постојања људске природе. Наш идентитет као личности, међутим, извире из заједнице са нашим родитељима, односно из заједнице са другим људима.

Син Божији, Исус Христос, је као личност у вечној заједници слободе, љубави, с Богом Оцем и Духом. Он је Син Божији, зато што је у заједници слободе са Богом Оцем, од кога се слободно рађа. Ту заједницу Исус Христос није прекинуо ни приликом рођења као човек, нити се она променила. Зато је Господ Исус Христос Син Божији, јер је у вечној, непрекинутој, заједници с Богом Оцем.

Приликом рођења, Син Божији као човек ступа у заједницу с Богородицом, која га рађа, затим са осталим људима из своје ближе и даље околине, као и са природом. Тачније, Христос се јавља, тј. остварује се као догађај заједништва многих личности и природе: Бога Оца, Св. Духа, посредством кога се рађа, Пресвете Богородице, апостола и других. Христос се остварује и пројављује у историји, дакле, као евхаристијска заједница. Евха-

ристијска заједница нам открива Христа и у њему нам открива Бога као Св. Тројицу.

Природа и људи који су уипостазирани у Христа постоје на начин Христов. Њихова личност је личност Сина Божијег. Људи и природа сједињени у Христу постају у његовој личности синови Божији. Ово нам показује Евхаристија, каја је заједница многих људи и природе, али будући да су сви окренути, пре свега, ка Богу Оцу, са којим остварују заједницу, они су синови Божији. Отуда је личност Евхаристије, њено Ја, сам Син Божији, тј. Евхаристија се поистовећује са Христом.

Евхаристијски начин постојања човека је његово друго рођење, рођење Духом Светим. У природном рођењу, човек се рађа смртним бићем, јер је плод двеју смртних личности и његово рођење није плод његове слободе, него му је наметнуто. Ни заједница у коју улази није плод његове слободе, него му је наметнута. Отуда, главни захтев човека јесте да његово биће буде израз његове слободе, као и да бића која га окружују, са којим је он у заједници, такође буду израз његове слободе. Овај захтев човек остварује једино у Евхаристији. Постајући члан Евхаристије, својом слободном вољом, човек се Духом Светим рађа за нови живот. Тачније, Крштењем људи се конституише Евхаристија као заједница слободе. У Евхаристији, човек сједињен с Богом и другим људима у личности Христа, не само да превазилази смрт, већ се јавља као личност, син Божији. Створена природа, а самим тим и човек, не може да постоји мимо личности Сина Божијег у коме остварује заједницу с Богом и у коме постаје непоновљива личност: син Божији по слободи, тј. по благодати, не престајући да буде човек по природи.

Евхаристијском сједињењу људи са Христом са којим се поистовећују чини да је људска природа уипостазирана у личност Христову. Будући да је личност носилац постојања природе, људска природа у Евхаристији превазилази смрт. У Евхаристији се остварује васкрсење мртвих. Ово ће се остварити на крају века, када Христос поново дође, тј. када се Евхаристија преобрази у Царство Божије, када достигне „пуноћу раста Христовог“. Зато је Евхаристија лек против смрти за човека и створену природу.

Ово је, укратко, хришћанско богословље које би хришћани требало да пренесу савременом свету и човеку. Оно, дакле, што су чинили и хришћански мисионари пре нас, стварајући својом мисијом евхаристијске заједнице.

3. Неколико речи о етици: Етика се бави проблемом људског понашања, заснованог на људској логици, које се јавља као последица одређених кодекса

или закона. Ти закони се могу назвати принципи или божански закони, природни или социјални закони, које је установило или прихватило једно друштво. Етичко понашање људи се у крајњој инстанци поистовећује са логичким одређењем живота и из тог разлога што сви закони, па и такозвани „божански“, захтевају тумачење, а људска логика је једини тумач свих закона. Зато се етика поистовећује са логичким одређењем живота, тј. понашања.

Истина човека, виђена из етичке перспективе, подразумева да се човек придржава етичких норми. Уколико то не чини, он као да престаје да буде човек, или тачније није истинит човек. Прави човек је онај који испуњава етичке норме. Овако посматрано, све оно што није у складу са етиком јесте зло. Другачије речено, човек греши или се јавља као лош човек, уколико крши моралне норме. Њега нити прихвата друштво, нити Бог. Такав човек је осуђен и од Бога и од људи.

Чињеница је, међутим, да се у хришћанској проповеди у новије време искључиво указује на етички аспект хришћанске вере. Догме су скоро заборављене. Као последица тога, етика је постала мерило хришћанства и хришћанског живота. Кршење етичких кодекса у Цркви је неопростиво, док за кршење догме нико и не хаје. Ако се о догматима и говори, то бива у форми понављања дефиниција, без њиховог тумачења и изношења онтолошких импликација, важних за живот сваког човека и света уопште. Ако се подсетимо да догматско учење Цркве има за своју суштину онтологију, а не етику, можемо закључити да је онтологија жртвована ради етике. Узрок овоме свакако треба тражити и у свету у коме живимо. Новија онтологија се темељи на схватању бића, тј. на схватању истинског постојања човека као индивидуе, а не на личности. Индивидуа не потребује заједницу с другим да би постојала. Напротив, други је мој пакао. Индивидуа нема захтев за вечним постојањем, јер жеља за вечним постојањем извире из заједнице љубави с другим. Отуда савремени човек као индивидуа нема потребе ни за Богом као конкретном личношћу и јединим извором живота. Свет се искључиво брине за поштовање етичких норми, како би се сузбило или ограничило зло у свету и осигурала јединка. Да би се то избегло, етика прописује санкције за оне који преступају њене норме. Руковођена истим принципима, Црква данас жели да покаже себе присутном у животу људи на тај начин што и она инсистира на поштовању етичких норми. Но, све ово даје врло слабе, скоро никакве резултате.

Шта треба учинити да би глас Цркве био прихватљив за савременог човека, а да при том Црква не изгуби свој идентитет? Како Црква треба да гледа на човека, тј. шта је за Цркву истинити човек?

4. Разлике између етичког и онтолошког приступа човеку: Етика види истину постојања човека у испуњењу етичких норми и закона. Етику не интересује човек по себи и његов вечни живот, већ опстанак етичких принципа. То је истина која не ослобађа човека смрти, јер бића су смртна по себи, по својој створеној природи, и ниједна њихова етичка активност их не може ослободити смрти. Зато етика и не претендује да реши проблем смрти човека, већ претендује да реши само појаву зла као последицу престајања закона који регулишу односе међу људима. Ако бића, међутим, и поред све своје доброте и етичке исправности умиру и нестају, шта им онда вреди та њихова доброта и етичка исправност? И управо на овој констатацији да етика не може да нас ослободи смрти, почива и појава сваког зла. Другим речима, ако се не укине смрт, не може бити укинута ни зло. Зло у свету настаје управо отуда што постоји смрт. Докле год постоји смрт, постојаће и зло у свету.

Онтологија види истину човека у његовом вечном постојању као конкретне личности. То постојање се може остварити, по учењу Цркве, једино у заједници с Христом. Зато што је Христос вечна Божанска личност. На основу учења св. отаца о Богу, Личност Оца је та која чини божанску природу постојећом. Створена природа, тј. створена бића ако се возглаве у вечној личности Сина постају Тело Христово, и постоје на начин на који постоји и Син Божији, иако су по себи смртна. На овај начин створена бића се обојују, не престајући да буду створена.

Овакво схватање истине има за последицу стварање Цркве као литургијске заједнице. Јер, литургијска заједница је јединство људи и природе Духом Светим са Христом. У тој заједници људи постају конкретне и непоновљиве личности, јер превазилазе смрт. У овом контексту се истина поистовећује са бићем, са вечним постојањем, а не са моралним начином живота.

Господ, што значи Црква, гледа на човека из перспективе онтологије. Црква жели да човек вечно живи. Господ воли човека. Љубав Божија према човеку не зависи ни од каквог закона, јер ако зависи од закона, није љубав према човеку као личности, него према закону. Спаситељ нас је заволео и дошао је да страда за нас, не зато што смо ми исправни у односу на закон, него из превелике љубави према нама. Шта друго Јеванђеље потенцира него љубав Спаситељеву и према грешницима? Узмимо као пример јеванђелске приче: о блудном Сину, о жени блудници, о дужницима, о митару и фарисеју и многе друге. Све оне говоре о љубави Господа према људима, независно од њихових моралних квалитета. Ово, наравно, треба да чини и његова Црква, која је исти Он. И поред тога што Црква нема

ништа против поштовања етичких норми и заповести Божијих, она у својој икономији не посматра човека из ове перспективе. Човек је за Цркву истинито биће уколико остварује заједницу с Богом и другим човеком у Христу. Тиме Црква показује шта је оно што је суштинско за спасење, а шта је другостепено. Суштинско је љубав према човеку као личности, што укључује и љубав према грешнику, а не само према добром човеку, односно не љубав према закону, према идејама добра, не, дакле, љубав коју одређују закони, него љубав према човеку као личности, која се темељи на слободи. На који начин Господ, тј. Црква, пројављује ову љубав према човеку? На тај начин што Црква прима човека у своју заједницу, без обзира на то колико је грешан. Наравно, уколико то и сам човек жели. Ово указује на то да наше спасење не зависи од испуњење закона, него од Исуса Христа, једне живе личности која нас воли, упркос томе што смо грешници и који остварује с нама заједницу, уколико и ми то слободно желимо. Љубав Божија према нама и наша према њему, пројављује се у Цркви и као Црква, као слободна заједница личности.

Ово примање грешника у заједницу с Господом, истовремено је и опроштење грехова и живот вечни за човека. Тако читамо у евхаристијским молитвама и тако исповедамо приликом причешћа, сједињења с Господом: причешћујемо се за опроштење грехова и за живот вечни.

Наравно, Господ прима оне грешнике који се кају. Покајање, међутим, не значи да променимо живот и да не чинимо више оно што смо чинили, тј. да не грешимо тиме што ћемо испуњавати етички и божански закон. Покајање у Цркви се не исцрпљује у испуњавању заповести и етичких норми, већ представља, пре свега, остварење заједнице човека с Богом у Христу. Отуда је покајање пре свега поистовећено са Крштењем. А шта Крштење значи, ако не сједињење са Христом, које нам дарује Дух Свети, тј. улазак у евхаристијску заједницу – у Цркву? Црква је апсолутно свесна да људи, шта год чинили, па и у складу са законом, увек ће бити грешни, јер нема човека да и један дан поживи на земљи а да не греша, и да нас неће спасти испуњење закона, него Господ и заједница с њим, љубав према њему, тачније, Његова превелика љубав према нама. Ово данас не могу да прихвате ни многи хришћани, а камоли други људи, јер таква љубав крши закон. То, наравно, нису могли да прихвате ни многи сународници Христови, као ни многи исправни и „савршени хришћани“ у каснијем периоду, али је то, ипак, суштина Цркве која је разликује од свих других заједница. То је суштинско стање које чини Цркву Црквом и различитом од свих заједница на земљи.

Данас, међутим, и Црква све више гледа и оцењује човека на основу морала и закона. Зато морално неподобни људи постају неприхватљиви, не само за државу и разне друге институције, већ и за Цркву. Рекао бих да Црква предњачи у осуди људи који не живе у складу са законом. Ово, наравно, има за последицу да савремени човек не разуме више како то Господ воли човека и страда за њега. Пре му се чини да га Бог вреба да погрешити да би га казнио. У Цркви као да нема више места за љубав према другом човеку као личности, понајмање за љубав према грешнику који је управо то зато што крши моралне норме. Нема љубави ни према Богу као личности, ако се и он не понаша у складу са етичким нормама, тј. у складу са нашом логиком.

На основу онтолошког, а не етичког приступа човеку, хришћани су и грех и зло схватили другачије него остали. За хришћане је грех поистовећен са смрћу. Сви смо грешни, зато што смо сви смртни. Једини је Господ без греха јер је он једини бесмртан. Зло ће бити уништено кад смрт буде уништена. Опраштање грехова људима од стране Бога, као и опраштање грехова од стране људи другим људима се постиже васкрсењем и вечним животом људи. У контексту васкрсења из мртвих као превазилажења смрти и вечног живота за људе не постоје ни убица ни убијени. То се, међутим, не може постићи испуњењем етичких закона, већ силаском Сина Божијег у свет и сједињењем с Њим. Да ли, међутим, ово наше излагање треба схватити тако да Црква негира сваку врсту етике?

Само остварење бића кроз заједницу са Христом које ствара Цркву као заједницу многих у Христу ствара подлогу за један нови начин живота, за једну другачију етику, етику евхаристијске заједнице. Заједница човека са другим човеком, са ближњим, јесте онтолошка категорија. Зато што је Син Божији постао човек и нераздељиво је повезан са њим и зато што наше биће зависи од заједнице са Христом. То значи да наше биће зависи од заједнице с другим, не као са добрим и моралним, него као постојећим. Јер ако не постоји други, не постојим ни ја. Брига за постојање другог јесте борба за сопствено постојање.

5. Етичке и онтолошке импликације у мисији Цркве: Ако људе посматрамо из етичке перспективе, наша проповед ће се усредсредити на то да људи буду добри, морални, да поштују божанске и природне законе, који се на крају своде на људске законе, јер их људи једино и тумаче и одређују. Људи тумаче својом логиком не само божанске законе, и на тај начин их чине људским, већ и природне законе. Зато, све оно што је природно јесте и логично – са циљем да се на тај начин искорени зло из света. Но, ово чине и друге заједнице, а не само Црква. Моралних људи

има и изван Цркве, штавише, понекад их је више него у Цркви. Да би неко био моралан, није неопходно да буде и члан Цркве. Из ове перспективе посматрано, Црква, каквом је ми видимо у православљу, као евхаристијску и јерархијску заједницу, није ни неопходно да постоји. Ако пак постоји, она на овај начин губи свој идентитет. Постаје као и друге заједнице које служе истом циљу. Ово је случај са многим протестантским Црквама, и не само са њима, зато што је циљ мисије Западне Цркве био стварање етички исправног друштва.

Онтолошко виђење људи претпоставља да смо сви смртни. Смрт је једини проблем створених бића из кога извиру сви остали проблеми. Без њеног укидања живот се своди на бесмисао. Избављење од ње се може остварити у заједници са Христом, зато што је Христос Син Божији, вечна личност. У овом контексту је Црква у раним вековима тумачила и догађај оваплоћења Сина Божијег. Син Божији се оваплотио и постао човек не због тога што је човек прекршио Божије заповести па је то требало исправити, већ због тога што створена бића не могу постојати без возглављења у Сину Божијем, управо зато што су створена ни из чега. (О овоме је посебно говорио Свети Максим Исповедник.) Сједињење створених бића са Христом ради вечног постојања подразумева стварање и постојање евхаристијске заједнице као заједнице многих са Христом као са једном конкретном личношћу, Духом Светим. (У раној историји Цркве, све до покрштавања Словена, она је имала за циљ своје мисије стварање литургијске заједнице, тј. стварање Цркве, а не морално васпитање.)

Закључак. У овом кратком реферату желели смо да се осврнемо на проблем етике и онтологије у контексту мисионарске делатности Цркве у савременом свету.

Етика се бави проблемом људског понашања, заснованог на људској логици, које се јавља као последица одређених кодекса или закона, ма како их ми звали: принципи, дожански, природни или социјални закони. Етичко понашање људи се поистовећује са логичким одређењем живота, јер је људска логика једини тумач свих закона. Циљ етике је искорењивање зла из света и осигурање срећног живота за човека као индивиду.

У савременој цивилизацији, међутим, етичке норме се брзо мењају и постају другачије у односу на прошла времена, зато што се мења људска логика. Принцип је, међутим, остао исти: етику одређује људска логика. Отуда, данас све оно што је логично јесте и морално. Ако је све оно што је логично истовремено и корисно, тј. ако доноси уживање (као што је то случај са западним друштвом данас), онда је морално све оно што води

овом циљу. Етичке норме које су некад важиле, данас се брзо мењају управо због тога што су постављене на темељима људске логике и корисности, тј. уживања. Свака институција која жели да заустави ову промену или да постави етику на другим основама, а ту убрајам и Цркву, унапред је осуђена на неуспех.

Црква није у стању да прати етичке норме које друштво стално мења, посебно не Православна Црква, која због тога бива све чешће прозивана као конзервативна Црква. Последица тога јесте чињеница да Црква све више губи своје вернике, а самим тим и своју улогу у друштву. Да би ово спречила, Црква на Западу све чешће усваја нове етичке норме, мењајући старе, те тако опстаје у друштву, али тиме истовремено доводи у сумњу своју истинитост.

Савремено друштво је у потпуности утемељено на етици. Онтолошки проблеми смрти и вечног живота, мало кога данас интересују. Као да се зло може искоренити из света ако се не искорени смрт. Због тога опада интересовање савременог човека за Цркву. То се догађа и зато што хришћани о Цркви говоре као о етичкој институцији, а не као леку против смрти.

Ignatije Midić

Bishop of Požarevac and Braničevo;
University of Belgrade – Faculty of Orthodox Theology

Ontological implications of the doctrines as a device for missionary in the modern world

In this article the author shows that the Christian doctrine of God is intimately linked to the Church's mission. The paper is aimed at understanding how Christian doctrine integrates issues of communion, Church, Kingdom of God and person's *praxis*. Human being is raised to participate in the life of Father, Son and Holy Spirit, and the Church is the form in which he participates in this communion.